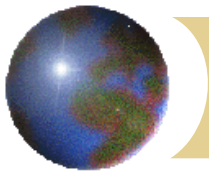

Αστικοποίηση – Τυπολογία Πόλεων
Σταθμοί της Ευρωπαϊκής Αστικοποίησης

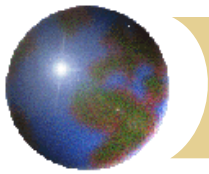

1. Μεσαιωνική πόλη

Απαρχή: η φεουδαλική κρίση του 14ου αιώνα

- ❖ Το κέντρο της κοινωνικής ζωής βρίσκεται στην ύπαιθρο, αποκεντρωμένο οικιστικό δίκτυο, - μεταβολή της τοπικής φεουδαλικής κοινότητας
- ❖ Εκχρηματισμός οικονομίας, εγκατάλειψη της δουλοπαροικίας
- ❖ Ολική αποδιάρθρωση, από την ύπαιθρο στην πόλη, από τη φεουδαρχία στον καπιταλισμό

Αντιπροσωπευτικός τύπος: Ιστορικά κέντρα ευρωπαϊκών πόλεων

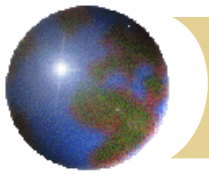

2. Εμπορικές πόλεις

Παγκόσμιες πόλεις και εμπορικός καπιταλισμός (15ος και 16ος)

- ✦ Μεσόγειος, εμπόριο και ρόλος των Ιταλικών πόλεων, ανταλλαγές με την Ανατολή
- ✦ Ισλάμ και κρίση της μεσογείου
- ✦ Ανακαλύψεις, νέος κόσμος, παγκόσμιες αγορές, Ιβηρική χερσόνησος, αποικιακές σχέσεις, το χρυσάφι της Ν. Αμερικής
- ✦ Επενδύσεις χρημάτων από το εμπόριο και την πειρατεία: βιοτεχνία, ακίνητα, οι επενδυτές βγαίνουν εκτός των πόλεων, δημιουργία τοπικής/διεθνούς οικονομίας
- ✦ Υφαντουργία, Λομβαρδία, Τοσκάνη, Φλάνδρα, πρώτες συγκρούσεις με συντεχνίες, πολλοί εργάτες, χαμηλή παραγωγικότητα, κατ' οίκον παραγωγή και μανιφακτούρα.
- ✦ **Υποκατάσταση του εμπορίου** της Μεσογείου από Ολλανδούς και Βρετανούς
- ✦ Στο τέλος του εμπορικού καπιταλισμού (16-17ος): το εμπόριο, η οικονομία και η εξουσία μετακινούνται προς Άμστερνταμ και Λονδίνο

Αντιπροσωπευτικός τύπος: Βενετία

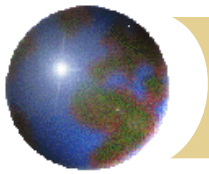

3. Πόλη στη βιομηχανική επανάσταση

Βιομηχανική πόλη και βιομηχανική επανάσταση (18ος)

- ✚ Νέες μηχανές καλλιέργειας, Jethro Tull, άνοδος παραγωγικότητας στη γεωργία, περιφράξεις: ανεργία στην ύπαιθρο, εισροή πληθυσμού
- ✚ Αστικοποίηση: Δυνάμεις άπωσης και έλξης
- ✚ Κατασκευή κατοικιών από το ιδιωτικό κεφάλαιο, εξαθλίωση συνθηκών ζωής, μεγάλη προσφορά εργασίας, θνησιμότητα, επιδημίες
- ✚ Χαμηλή αμοιβή, μικρή προσφορά κατοικίας, υψηλές τιμές, πυκνότητα κατοίκησης
- ✚ Ταχύτατη αύξηση των πόλεων, σχηματισμός μεγάλων μητροπολιτικών συγκεντρώσεων (Μάντσεστερ 1750-1850)

Αντιπροσωπευτικός τύπος: Μάντσεστερ

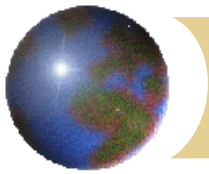

4. Φιλελεύθερη (Βικτοριανή) πόλη

Βικτοριανή μητρόπολη (1850 - 1920)

- ❖ Πόλη της βιομηχανίας μετάλλου, κλωστοϋφαντουργίας, ναυπηγείων
- ❖ Εξαθλίωση του πληθυσμού, εγκληματικότητα και μεγάλη θνησιμότητα, επιδημίες
- ❖ Κοινωνικός κατακερματισμός και κοινωνική διαίρεση των περιοχών της πόλης
- ❖ Έλλειψη ρυθμιστικών μηχανισμών πολεοδομίας, ιστορικισμός, μνημειακότητα
- ❖ Οι πολεοδομικές λύσεις επαφίενται στην ατομική αγαθοεργία

Αντιπροσωπευτικός τύπος: Λονδίνο

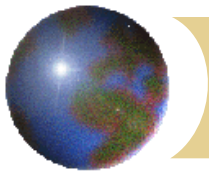

5. Μοντέρνα πόλη

Λειτουργική πόλη και μαζική παραγωγή (1920 - 1975)

- ✚ Απάντηση στα αδιέξοδα της βικτοριανής πόλης
- ✚ Νέες αρχές πολεοδόμησης: συνέδρια των CIAM, Le Corbusier, Zoning και απαξίωση λόγω ανάμειξης, δόμηση σε ύψος, ελεύθερη διάταξη, συνθήκες υγιεινής, αφαίρεση
- ✚ Επεκτάσεις πόλεων και νέες πόλεις μετά τον πόλεμο, αρχές λειτουργικής πόλης, προαστιοποίηση
- ✚ Μαζική κατοικία, βιομηχανίες των εσωτερικών οικονομιών κλίμακας,
- ✚ Επέκταση δικτύων, ημερήσιες μετακινήσεις

Αντιπροσωπευτικός τύπος: Μητρόπολη - Σικάγο

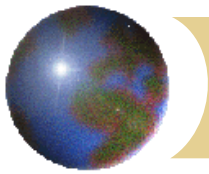

6. Πόλεις γνώσεων και τεχνολογίας

Πόλεις της τεχνολογίας και παγκοσμιοποίησης (1980-)

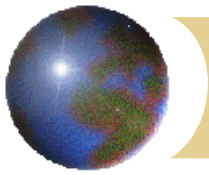
- ⊕ Κρίση παραδοσιακών βιομηχανικών κλάδων και πόλεων
- ⊕ Κρίση- Παγκοσμιοποίηση των δραστηριοτήτων
- ⊕ Τεχνολογική επανάσταση πληροφορικής, τηλεπικοινωνιών
- ⊕ Νέα κέντρα ανάπτυξης και βιομηχανικοί χώροι: η νησίδα (cluster) και το δίκτυο
- ⊕ Πόλεις της γνώσης και της τεχνολογίας
 - Αναπλάσεις κεντρικών πόλεων
 - Ψηφιακές πόλεις
 - Νέα συνθήκη της γνώσης: Μεταμοντερνισμός
- ⊕ Πόλεις για την κοινωνία και οικονομία της γνώσης

Αντιπροσωπευτικός τύπος: Silicon valley / Sophia Antipolis

Νέο-ελληνικές πόλεις

- ❖ 1900-1920: Ολοκλήρωση του εθνικού χώρου
- ❖ 1922: Μικρασιατική καταστροφή, προσφυγική εγκατάσταση στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη, νέες τεχνολογίες εμπορίου και αγροτικού τομέα, εμπορευματοποίηση, μεσοπολεμική εκβιομηχάνιση
- ❖ 1950-1970: Ταχύρυθμη οικονομική ανάπτυξη, εκβιομηχάνιση, ξένες επενδύσεις, οι επενδύσεις ακολουθούν την αγορά (Αθήνα και Θεσσαλονίκη), εμπόριο, βιομηχανία, υπηρεσίες πολώνονται γεωγραφικά, η διπλή αγορά κατοικίας (αντιπαροχή και αυτοστέγαση), αυθαίρετη δόμηση και εργατικά προάστια
- ❖ 1980-1990: Οικονομική και περιβαλλοντική κρίση, ανεργία, υπερχρέωση, παραοικονομία, αυθαίρετη δόμηση και δεύτερη κατοικία, δυϊσμός, αποβιομηχάνιση και νεοεκβιομηχάνιση, ανάπτυξη αλλά και διαστρωμάτωση, νέες πληθυσμιακές ομάδες, ενδιάμεσες πόλεις, διεθνοποίηση.
- ❖ 1990 - : Βήματα παγκοσμιοποίησης. Η υπερσυγκέντρωση στο ΠΣ Αθηνών. Η διεθνοποίηση των Αθηνών (πληθυσμιακή σύνθεση, μεγάλα έργα, ολυμπιακοί αγώνες 2004). Η Θεσσαλονίκη κοιτάζει τη βαλκανική ενδοχώρα.

Αστικοποίηση

Συνέχειες

- ✦ Δυνάμεις άπωσης: αποδιάρθρωση αγροτικού χώρου
- ✦ Δυνάμεις έλξης: ανάπτυξη βιομηχανίας / υπηρεσιών
- ✦ Παγκοσμιοποίηση βάση ανάπτυξης πόλεων
- ✦ Συνεχής βελτίωση βιοτικού επιπέδου και συνθηκών πόλεων

Ασυνέχειες

- ✦ Εξέλιξη κατά στάδια
- ✦ Αρχικές συνθήκες: αναρχία, υποβάθμιση
- ✦ Αρχικός πυρήνας – ιστορικό κέντρο
- ✦ Προσθετικές επεμβάσεις με διαφορετικό χαρακτήρα ανάλογα με τη φάση ανάπτυξης
- ✦ **Πόλεις 'προϊόν' και 'διαμορφωτές' κοινωνικών / οικονομικών συνθηκών**